ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԵՎ ԹԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ ԵՎ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

2020-2021 ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐՎԱ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ,ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ԵՎ ԲԱՆԱՎՈՐ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ

ԵՐԵՎԱՆ 2020

ՀՏԴ 373.1:809.198.1:891.0
ԴՄԴ 74.2+81.2Հ+83.3Հ
Հ282

Ուղեցույցի պատասխանատու՝ ՄԻՐՑԱ ՀԱԼԱՋՅԱՆ

Գնահատման և թեստավորման կենտրոնը շնորհակալություն է հայտնում ՀՀ բուհերի հայոց լեզվի, հայ գրականության ամբիոններին, ԿԳՆ կրթության ազգային ինստիտուտին, ուսուցիչներին և բոլոր շահագրգիռ անձանց՝ ուղեցույցի նախագծի վերաբերյալ հայտնած կարծիքների, ներկայացրած առաջարկությունների և դիտողությունների համար, որոնք հաշվի են առնվել ուղեցույցի ներկա տարբերակում:

Հ 282 Հայոց լեզու և հայ գրականություն: Պետական ավարտական, միասնական և բանավոր քննությունների ուղեցույց: Գնահատման և թեստավորման կենտրոն

ԳՄԴ 74.2+81.2Հ+83.3Հ

ISPN 978 – 9939 – 842 – 06 – 6

©Գնահատման և թեստավորման կենտրոն 2020 թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Նախաբան 4
Թեստի կառուցվածքը 5
Առաջադրանքների կառուցվածքային տեսակները 6
Թեստային առաջադրանքներում և հարցաթերթերում
ընդգրկված նյութը 8
Հայոց լեզու 8
Հայ գրականություն 12
Հեղինակներ և ստեղծագործություններ 14
Պատասխանների ձևաթուղթը..24
Կենտրոնացված (բանավոր) քննություն 25
Հանձնարարվող գրականություն 26

ՆԱԽԱԲԱՆ

Ուղեցույցում ներկայացվում են 2020-21 ուստարվա պետական ավարտական և միասնական քննությունների թեստի կառուցվածքը, տրվում են առաջադրանքների թեմատիկ, բովանդակային և կառուցվածքային տեսակների համամասնությունը, առաջադրանքների կառուցվածքային տիպերը, դրանց լուծման եղանակների և պատասխանների՝ ձևաթղթում լրացման կարգի բացատրությունները, առաջադրանքներում ընդգրկվելիք ծրագրային նյութի շրջանակները, պատասխանների ձևաչափը, կենտրոնացված (բանավոր) քննության հարցաթերթի նմուշ, պատասխանի գնահատման չափանիշները և բողոքարկման կարգը:

Հայոց լեզվի և հայ գրականության շտեմարանները, պետական ավարտական և միասնական քննությունների թեստերը և կենտրոնացված (բանավոր) քննությունների հարցաթերթերը կազմվում են՝ համաձայն ուղեցույցի:

Քննական թեստերը կազմվում են «Շտեմարաններում» առկա առաջադրանքներից և «Շտեմարանների» առաջադրանքների հիմքի վրա կազմված նոր առաջադրանքներից:

ԹԵՍՏԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ

Միասնական քննության թեստը բաղկացած է Ա և Բ մակարդակներից և պարունակում է 70 առաջադրանք` 50-ը Ա, 2-ը` Բ մակարդակում: Թեստի ընդհանուր միավորը 80 է. Ա մակարդակինը` 50, Բ-ինը` 30: Ա մակարդակի առաջադրանքներից հավաքած միավորներով ձևավորվում է պետական ավարտական, Ա և Բ մակարդակներից հավաքած միավորներով` միասնական գնահատականը: Ավարտական թեստը պարունակում է միայն Ա մակարդակը: Թեստային առաջադրանքները ունեն հետևյալ 3 կառուցվածքային տեսակները` ընտրովի պատասխանով, կարճ պատասխանով և պնդումների փունջ` բաղկացած 6 պնդումներից: Ընտրովի պատասխանով և կարճ պատասխանով առաջադրանքներից յուրաքանչյուրի ճիշտ պատասխանին տրվում է 1 միավոր, պնդումների փնջի ճիշտ պատասխանին` առավելագույնը 6 միավոր:

ԹԵՍՏԻ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿԱՅԻՆ ԲԱԺԻՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԱՅԻՆ ՏԻՊԵՐԻ ՀԱՄԱՄԱՍՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Բովանդակային բաժիններ	Կառուցվածքային տիպերը								Ընդամենը ամբողջ թեստում
	Ա մակարդակ 50 առաջադրանք				Բ մակարդակ 20 առաջադրանք				
	Ընտրովի	Կարճ I տեսակ	Կարճ II տեսակ	Ընդամենը Ա մասում	Ընտրովի	Կարճ I և II տեսակներ	Ընդամենը Բ մասում	Պնդումների փունջ (6 պնդում)	
Հնչյունաբանություն	6	1	1	8	2	1	3		11
Բառագիտություն	6	1	1	8	2	1	3		11
Ձևաբանություն	8	1	1	10	3	1	4		14
Շարահյուսություն	7	1	1	9	3	1	4		13
Կետադրություն	1	1		2	1/0	1/0	1		3
Կապակցված խոսք	1/0	1/0		1	1/0	1/0	1		2
Ոճագիտություն	1/0	1/0		1	0	0	0		1
Ընդհանուր գիտելիքներ	1/0	1/0		1	0	0	0		1
Գրականություն	8	1	1	10	2/1	1/0	2		12
Ընդամենը	38	6	6	50	12	3 3	18	2	70

ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԱՅԻՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ

1. Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ

Կառուցվածքը: Տրվում է պատասխանի չորս տարբերակ, որոնցից միայն մեկն է ճիշտ:

Նմուշ. **Ո՞ր շարքի բոլոր բառերում է գրվում *ե*.**

1) վեր-լակ, պո-զիա, վայր-ջք, պատն-շ
2) երբևից-, ան-լանելի, միջօր-, նոր-կ
3) ան-րկրա, հն-աբան, բազմ-յանգ, տի-զերք
4) առ-յես, շք-յթ, ծյունագ-ս, մանր-

Գնահատման չափանիշը: Ճիշտ պատասխանի համար տրվում է մեկ միավոր, սխալ պատասխանի կամ պատասխանի բացակայության դեպքում միավոր չի տրվում:

Ձևաթղթում լրացման կարգը: Տրված չորս վանդակներից նրանում, որը համապատասխանում է ընտրված տարբերակի համարին, դրվում է x նշանը, այսպես՝

	1
1	
2	
3	
4	X

2. Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ

Կառուցվածքը: Տրվում է որևէ նյութ՝ բառաշարք, նախադասություն, տեքստ և այլն, և տվյալ նյութի վերաբերյալ ձևակերպվում է պահանջը կամ հարցը, որի պատասխանը՝ մեկ թիվ կամ մի քանի թվեր, պետք է գրել ինքնուրույն:

Տարատեսակները.

I տեսակ

Անհրաժեշտ է հաշվել և գրել պահանջին համապատասխանող միավորների թիվը:

Տրվող միավորների առավելագույն քանակը սահմանվում է ըստ լեզվական միավորների տիպի՝ հետևյալ կերպ՝

- բառեր կամ բառակապակցություններ՝ 9,
- բառազույգեր՝ 8,
- նախադասություններ՝ 6,
- ավելի մեծ միավորի կազմում տրված հաշվման ենթակա միավորներ (օրինակ՝ տրված տեքստում գույականների քանակը)՝ 9:

Նմուշ. **Բառակապակցություններից քանի՞սն են դարձվածք.**

ձեռքը բռնել, մայր կարծնել, ձեռքը պինդ, տեղը դնել, սիրտը կախ, միտք պահել, ոտքերն ընկնել, ձեռնոց նետել, կրակ կտրել:

Գնահատման չափանիշը: Ճիշտ պատասխանի համար տրվում է մեկ միավոր, սխալ պատասխանի կամ պատասխանի բացակայության դեպքում միավոր չի տրվում:
Ձևաթղթում լրացման կարգը: Տրված վանդակում պետք է գրել համապատասխան թիվը:

II տեսակ

Անհրաժեշտ է ընտրել և պահանջին համապատասխանող միավորների համարները:
Տրվող միավորների քանակը չի կարող գերազանցել 9-ը:

Նմուշ. **Ո՞ր բառերում ածանցի հնչյունափոխություն կա.**

1. քոչնաբուծական, 2. փայազրություն, 3. անեղևաքանալ, 4. կցակառույց, 5. վարչապատություն, 6. նախադրություն, 7. միջնաբերդ, 8. փախստական, 9. բուժօգնություն:

Գնահատման չափանիշը: Ճիշտ և լիարժեք (եթե զտնված են պահանջին համապատասխանող բոլոր միավորները) պատասխանի համար տրվում է մեկ միավոր, սխալ կամ թերի պատասխանի կամ պատասխանի բացակայության դեպքում միավոր չի տրվում:
Ձևաթղթում լրացման կարգը: Պատասխանը կարող է լինել մեկ թիվ կամ մի քանի թիվ: Համապատասխան համար(ներ)ի վանդակ(ներ)ում լրվում է x նշանը, այսպես՝

1	2	3	4	5	6	7	8	9
X		X		X		X	X	

3. Պնդումների փունջ

Նմուշ. **Տրված 6 պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրի՛ր** ***Ճիշտ է, Սխալ է, Չգիտեմ*** **տարբերակներից որևէ մեկը:**

1. Դերբայները չունեն ոչ մի քերականական կարգ:
2. Հայերենի դերբայները հինգն են:
3. Հարակատար դերբայը ունի ած վերջավորություն:
4. Ոչ բոլոր դեպքերում է բայական արմատով և ***ած***-ով կազմված բառը հարակատար դերբայ:
5. Հարակատար դերբայը գոյականաբար գործածվելիս կարող է հոլովվել, հոդ ստանալ և հոգնակի կազմել:
6. ***Ծառահատված տարածք*** բառակապակցության մեջ ընդգծված բառը հարակատար դերբայ չէ:

Կառուցվածքը: Որևէ թեմայի (լեզվական իրողության) շուրջ տրվում են 6 պնդում-

ներ, որոնցից յուրաքանչյուրին հնարավոր է տալ երեք տիպի պատասխան՝ ***Ճիշտ է, Սխալ է*** կամ ***Չգիտեմ:*** Այս առաջադրանքից հնարավոր է վաստակել առավելագույնը 6 միավոր:

Գնահատման չափանիշը: Յուրաքանչյուր պնդման դիմաց ճիշտ նշված ***Ճիշտ է*** կամ ***Սխալ է*** պատասխանի համար տրվում է մեկական միավոր: ***Չգիտեմ*** պատասխանի համար միավոր չի տրվում: Յուրաքանչյուր սխալ նշված ***Ճիշտ է*** կամ ***Սխալ է*** պատասխանի համար առաջադրանքին տրվելիք միավորներից հանվում է մեկական միավոր: Եթե տրված և հանված միավորների քանակը հավասար է, կամ հանված միավորների թիվը գերազանցում է տրված միավորների թիվը, ապա առաջադրանքի պատասխանը գնահատվում է 0: Այլ առաջադրանքներից վաստակած միավորներից որևէ միավոր չի հանվում:

Ձևաթղթում լրացման կարգը: Տվյալ պնդման դիմացի երեք վանդակներից որևէ մեկում պետք է դնել x նշանը:

	Ճիշտ է	Սխալ է	Չգիտեմ
1		X	
2		X	
3	X		
4	X		
5	X		
6		X	

ԹԵՍՏԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐՈՒՄ ԸՆԴԳՐԿՎՈՂ ՆՅՈՒԹԸ

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ

Թեստային առաջադրանքները կազմվում են հիմնական դպրոցի «Մայրենի» 5-րդ, 6-րդ, «Հայոց լեզու» 7-րդ, 8-րդ, 9-րդ և ավագ դպրոցի բնագիտամաթեմատիկական և ընդհանուր հոսքերի 10-րդ, 11-րդ, 12-րդ դասարանների դասագրքերում ամփոփված ծրագրային նյութի հիման վրա:

ՀՆՉՅՈՒՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ Ուղղագրություն և ուղղախոսություն

Ձայնավորների արտասանություն և ուղղագրություն
Բաղաձայնների ուղղագրություն
Բաղաձայնների տեսակները*[1]
Երկհնչյունների ուղղագրություն
Կրկնակ բաղաձայնների, և - ի, յ ձայնակապի ուղղագրություն
Մեծատառով գրություն
Բառերի բաղադրիչների՝ գծիկով, անջատ կամ միասին գրություն

Բառերի այբբենական դասավորություն, տառերի թվային արժեք Վանկ, շեշտ

Ձայնավորների և երկհնչյունների հնչյունափոխություն

[1] Աստղանիշով տրված թեմաները վերաբերում են միայն բանավոր քննությանը:

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Իմաստաբանություն

Բառ, բառիմաստ, բազմիմաստություն, բառի փոխաբերական իմաստ, դարձվածքներ, հոմանիշներ, հականիշներ, համանուններ, հարանուններ

Բառակազմություն

Արմատ և ածանց, նախածանցներ և վերջածանցներ

Բառերի տեսակներն ըստ կազմության. պարզ, բարդ, ածանցավոր, բարդածանցավոր բառեր

Կրկնավոր, հարադրական, հարակապով և անհարակապ բարդություններ

Հապավումներ. տեսակները

Բառապաշար

Բառապաշարի շերտեր. հնաբանություններ, օտարաբանություններ

Բառագործածություն

ՁԵՎԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հիմք և վերջավորություն, ձևույթներ

Խոսքի մասեր

Գոյական. հատուկ և հասարակ, անձնանիշ և իրանիշ գոյականներ, գոյականի որոշյալ և անորոշ առումներ, գոյականի թիվը, հոգնակիի կազմությունը. անեզական և անհոգնական, հավաքական գոյականներ, գոյականի հոլովումները[2]՝ ներքին, արտաքին, այլաձև, գոյականի հոլովները

Ածական. տեսակները՝ որակական և հարաբերական. որակական ածականների համեմատության աստիճանները

Թվական. տեսակները՝ քանակական, դասական, բաշխական, կոտորակային

Դերանուն. տեսակները՝ անձնական, ցուցական, փոխադարձ, հարցական, հարաբերական, որոշյալ, անորոշ, ժխտական. դրանց քերականական հատկանիշները, հոլեր

Բայ. բայի կազմությունը. բայածանցներ, բայի սեռը, դերբայներ (անկախ դերբայներ) և ձևաբայեր (կախյալ դերբայներ) խոնարհման տեսակները (ա, ե), դիմավոր ձևեր (դեմք, թիվ, ժամանակ, եղանակ), բայի խոնարհումը՝ դրական և ժխտական, բայի խոնարհման հարացույցը (պարզ և բաղադրյալ ժամանակաձևեր), անկանոն և պակասավոր բայեր

Մակբայ. տեսակները՝ տեղի, ժամանակի, ձևի, չափի ու քանակի. ընդհանրական մակբայներ

Կապ. նախադրություններ, հետադրություններ. հոլովառությունը

Շաղկապ. տեսակները՝ համադասական և ստորադասական, մենավոր, կրկնավոր և զուգավոր

Ձայնարկություն. տեսակները՝ զգացական, կոչական, նմանաձայնական

Վերաբերական. տեսակները՝ հաստատական, ժխտական, երկբայական, սաստկական, սահմանափակման

Քերականական ճիշտ և սխալ ձևեր

Ձևաբանական վերլուծություն

---

[2] Գոյականի հոլովումը որոշվում է նրա եզակի թվով:

ՇԱՐԱՀՅՈՒՍՈՒԹՅՈՒՆ

Բառակապակցություն

Կապակցության միջոցներ և եղանակներ. շարադասություն, խնդառություն, համաձայնություն

Նախադասություն

Նախադասության կառուցվածքային տեսակները՝ երկկազմ և միակազմ, համառոտ և ընդարձակ, թերի և լիակազմ

Նախադասության անդամներ

Ենթակա. արտահայտությունը

Ստորոգյալ. տեսակները՝ պարզ և բաղադրյալ. դրանց արտահայտությունը

Ենթակայի և ստորոգյալի համաձայնությունը

Գոյականական անդամի լրացումներ

Որոշիչ. արտահայտությունը

Հատկացուցիչ. արտահայտությունը

Բացահայտիչ. տեսակները՝ բուն, մասնական և մասնավորող պարագայական

Բայական անդամի լրացումներ

Խնդիրներ. տեսակները՝ ուղիղ, ներգործող, անջատման, հանգման, միջոցի, վերաբերության. դրանց արտահայտությունը

Պարագաներ. տեսակները՝ տեղի, ժամանակի, ձևի, չափ ու քանակի, պատճառի, պայմանի, նպատակի, հիմունքի և զիջման. դրանց արտահայտությունը

Բազմակի անդամներ

Դերբայական դարձված

Նախադասության շարահյուսական վերլուծություն

Բարդ նախադասություն. տեսակները՝ համադասական և ստորադասական.

բարդ ստորադասական նախադասությունների ենթատեսակները*

Գերադաս և ստորադաս նախադասություններ, դրանց կապակցումը (շաղկապներ և հարաբերական դերանուններ)

Ստորադաս նախադասության բնույթը (պաշտոնը)

Բարդ նախադասության գծապատկեր

Փոխակերպում. պարզ (դերբայական դարձվածով) և բարդ նախադասությունների, ուղղակի և անուղղակի խոսքի

Կետադրություն

ՈՃԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Պատկերավորման-արտահայտչական միջոցներ՝ մակդիր, համեմատություն, անձնավորում, փոխաբերություն, չափազանցություն, բաղաձայնույթ, շրջադասություն, հակադրություն

Գործառական ոճեր՝ առօրյա-խոսակցական, գիտական, վարչական, գեղարվեստական, հրապարակախոսական

ԿԱՊԱԿՑՎԱԾ ԽՈՍՔ

Դարձվածքների կամ նախադասությունների դասավորում

Տեքստին իմաստով հակասող (չհակասող), իմաստից բխող (չբխող) մտքի հայտնաբերում

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՎԻ ՄԱՍԻՆ

Հայերենի զարգացման փուլերը, արևելահայերենի և արևմտահայերենի բառապաշարային և քերականական տարբերությունները
Լեզուների ցեղակցությունը
Հայ և օտարազգի հայագետներ
Բառարանագրություն
Բառարանների տեսակները և դրանց կազմության սկզբունքները

Առաջադրանքներում չեն ընդգրկվի՝

Ուղղագրությունից և ուղղախոսությունից՝

1. ուղղագրական զուգաձևությունները
2. բաղաձայնների և երկհնչյունների արտասանությունը
3. օտար ծագմամբ հասարակ և հատուկ անունների շեշտադրությունը
4. տառադարձը

Բառագիտությունից՝

1. մենիմաստ և բազմիմաստ բառերի տարբերակումը
2. նույնարմատ և համահունչ համանունները
3. խոսակցական, հազվադեպ գործածվող, հնացած, դիպվածային, կեղծ գրական բառերը, հասարակաբանությունները
4. քարացած ածանցները
5. հարադրական բարդությունների տարբերակումը բառակապակցություններից
6. իսկական և կցական բարդությունների տարբերակումը
7. համառոտագրությունը

Ձևաբանությունից՝

1. սեռական հոլովը տրականից (բացի դերանվանական հոլովումից) և հայցականը ուղղականից և տրականից տարբերակելը
2. դրական և հարաբերական ածականների տարբերակումը
3. ժամանակաձևերի ոճական կիրառությունները
4. արգելական հրամայականի զուգաձևությունները
5. երկրորդական բաղադրյալ ժամանակաձևերը
6. վերաբերականների այլ տեսակները,

Շարահյուսությունից՝

1. ըղձական նախադասությունը
2. հրամայական նախադասության արտահայտության ձևերը՝ բացի հրամայական եղանակով կազմվածներից և անդեմ նախադասությունների
3. առդրությունը
4. համասեռ և տարասեռ որոշիչների ճանաչումը, դրանց տարբերակումը և կետադրումը
5. սեռականով որոշչի և դերանվան որոշչի իմացությունը
6. բազմակի ստորոգյալը և միավորյալ նախադասությունը
7. մասնական սեռի խնդիրը

8. վերաբերականների դասումը` բացի հանրահայտ և ակնհայտ դեպքերից
9. համադասական նախադասության տեսակները
10. կետադրական զուգաձևությունները

Ոճագիտությունից ու տեքստաբանությունից`

1. կրավորական, անհատական և հեղինակային ոճերը
2. գործառական ոճերի ենթատեսակները
3. շարադրանքի (տեքստի) տեսակները և կառուցվածքը
4. տեղեկատվական ժանրերը
5. գործնական գրությունները
6. լրատվական ժանրերը

Հայոց լեզվի մասին ընդհանուր գիտելիքից`

1. գրաբարի, միջին հայերենի, բարբառների քերականական առանձնահատկությունները
2. աշխարհաբարի ենթաշրջանները

ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Առաջադրանքները ներառում են հայ գրականության ավագ դպրոցի դասագրքերի այն նյութերը, որոնք ընդհանուր են բոլոր հոսքերի դասագրքերում, ինչպես նաև 7-9-րդ դասարաններում ուսումնասիրված այն ստեղծագործությունները, որոնք նշված են պարտադիր ընթերցանության ցանկում:

Շրջանավարտը կամ դիմորդը պարտավոր է կարդալ հանձնարարված գեղարվեստական գրականությունը և անգիր սովորել այն բանաստեղծությունները ու հատվածները, որոնք նախատեսվում են ուղեցույցում զետեղված ցանկով:

Շատ կարևոր է հայ գրականությունից քննական թեստերում ընդգրկվող նյութի սահմանների պաշարման խնդիրը: Ավագ դպրոցի հումանիտար և ընդհանուր, բնագիտամաթեմատիկական հոսքերի դասագրքերը գրողների և նրանց գործերի ընդգրկման առումներով ունեն զգալի տարբերություններ: Նկատի ունենալով այս հանգամանքը` թեստերում կարող են ընդգրկվել միայն այն գրողները և այն գործերը, որոնք ընդհանուր են ավագ դպրոցի բոլոր հոսքերի դասագրքերում: Միայն մեկ հոսքի դասագրքում ներառված, սակայն հայ գրականության դասական բարձրարժեք նմուշներ համարվող մի քանի ստեղծագործության համար բացառություն է արվել: Նպատակահարմար է գտնվել նաև առաջադրանքներում ընտրողաբար ներառել նաև հիմնական դպրոցի 7-9-րդ դասարանների` հայ գրականության դասագրքերի մի շարք հեղինակներ և առանձին գործեր:

Ուղեցույցում նշված` պարտադիր ընթերցանության և անգիր հանձնարարված ստեղծագործությունների վերաբերյալ կարող են տրվել թեմատիկ-բովանդակային տարաբնույթ հարցեր: «Ընդհանուր իմացության համար» սյունակում նշված ստեղծագործությունների վերաբերյալ կարող են տրվել միայն ընդհանուր, ճանաչողական բնույթի հարցեր: Այսպես` դիմորդը պարտավոր է իմանալ, որ «Վարք Մաշտոցի» երկը հեղինակել է V դարի պատմիչ Կորյունը, որ այն պատկանում է վարքագրության ժանրին և ներկայացնում է Մաշտոցի կյանքի կարևորագույն դրվագները: Սակայն այդ երկի կառուցվածքի իմացություն կամ որևէ հատվածի ճանաչում նրանից չի կարող պահանջվել: «Նորագույն շրջանի հայ

գրականություն», «Սփյուռքահայ գրականություն», «Օտարագիր հայ գրողներ» բաժինների վերաբերյալ կարող են տրվել միայն հետևյալ տիպի հարցեր՝ գրողի ճանաչում, նրա ժամանակաշրջանի իմացություն:

Հայ գրականության նյութի իմացությունը ստուգվում է հետևյալ շրջանակներում՝ հայ գրականության հիմնական շրջափուլերի, արևելահայ և արևմտահայ հատվածների և դրանց առանձնահատկությունների իմացություն, գրողի ապրած ժամանակաշրջանի ճանաչում, հայ մշակույթի և գրականության նշանավոր կազմակերպությունների, կրթօջախների, պարբերականների կատարած դերի, հիմնադրման տարեթվերի իմացություն, գրողների կենսագրական կարևորագույն տվյալների, ծննդյան և մահվան թվականների իմացություն, կեղծանվամբ հայտնի հեղինակների իսկական անուն-ազգանունների ճանաչում, գրողների ծավալած գրական-հասարակական գործունեության իմացություն,[3]

1. գրողի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագրի իմացություն, կարևորագույն երկերի, ժողովածուների, հավածների վերնագրերի, դրանց ընդհանուր բովանդակության, ինչպես նաև ստեղծման տարեթվերի (երբեմն՝ ժամանակաշրջանի), սկզբնաղբյուրների, ստեղծման շարժառիթների իմացություն, թեմատիկ, ժանրային և կառուցվածքային բնույթում,
2. ստեղծագործությունների գլխավոր հերոսների անունների, նրանց բնութագրական հատկանիշների, այլ հերոսների հետ ունեցած առնչությունների, միջավայրի իմացություն,
3. գրական երկի սյուժեի, նրա կարևորագույն դրվագների իմացություն, ստեղծագործության որևէ առանձքային հատվածի, բնութագրական որևէ խոսքի (հերոսների կամ հեղինակի) ճանաչում,
4. տարբեր ստեղծագործությունների առնչությունների իմացություն,
5. հեղինակի կամ նրա ստեղծագործության վերաբերյալ որևէ նշանավոր անձի, բնութագրական խոսքի ճանաչում,
6. անգիր հանձնարարվող նյութի իմացություն (տողերի դասավորություն, բաց թողնված որևէ բառի կամ տողի տեղադրում, բանաստեղծության տողերի կամ տների քանակի իմացություն),
7. գրական ուղղությունների, դրանց հիմնական առանձնահատկություն- ների իմացություն, գրողի դավանած գրական ուղղության ճանաչում,
8. գրական տեսակների (ժանրերի), չափածոյի տաղաչափական կառուցվածքի, բանաստեղծական կայուն ձևերի (հայրեն, սոնետ, տրիոլետ, գազել, քառյակ և այլն) ճանաչում, դրանց տարբերիչ գծերի իմացություն:

---

[3] Հատկապես կարևորվում է այն գրողների կենսագրական տվյալների իմացությունը, որոնք առավել նշանակալի դեր են կատարել հայ գրականության պատմության մեջ (օրինակ՝ Գրիգոր Նարեկացի, Խ. Աբովյան, Մ. Նալբանդյան, Հովհ. Թումանյան, Ավ. Իսահակյան, Վ. Տերյան, Ե. Չարենց և այլք): Նշված գրողների ոչ միայն ծննդյան և մահվան տարեթվերի, այլև կյանքի նշանակալի դրվագների իմացությունը կարևոր է հայ գրական-գեղարվեստական գործընթացի առավել ճիշտ և ամբողջական ընկալման համար:

ՀԵՂԻՆԱԿՆԵՐ ԵՎ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՀԵՂԻՆԱԿՆԵՐ	ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
	ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ	ԱՆԳԻՐ ԻՄԱՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԻՄԱՑՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ
Մովսես Խորենացի	1. «Հայոց պատմություն»-ից Հայկի և Բելի, Արա Գեղեցիկի և Շամիրամի, Վահագնի, Տիգրանի և Աժդահակի, Արտաշեսի և Արտավազդի մասին 2. «Ողբ» 3. Գիրք երրորդ, գլուխ ԽԷ. «Երանելի Մեսրոպի մասին», գլուխ ԾԲ. «Դանիելյան նշանագրերի մասին», գլուխ ԾԳ. «Մեսրոպյան նշանագրերի մասին, որ տրվեցին երկնային շնորհով»	1. «Թէպէտ և եմք ազգ փոքր ……» բառերից մինչև «և արժանի գրոց յիշատակի» բառերը (գրաբար) 2. «Վահագնի ծնունդը» (գրաբար) 3. «Քեզ ասեմ, այր քաջ Արտաշէս ……» (գրաբար) 4. «Հեծաւ արի արքայն……» (գրաբար)	
Կորյուն			«Վարք Մաշտոցի»
Ագաթանգեղոս			« Հայոց պատմություն»
Փավստոս Բուզանդ			« Հայոց պատմություն»
Եղիշե			«Վարդանի և հայոց պատերազմի մասին»
Ղազար Փարպեցի			«Հայոց պատմություն»
«Սասնա ծռեր»-ի համահավաք բնագիրը՝ «Սասունցի Դավիթ» խորագրով			

Գրիգոր Նարեկացի	1. «Տաղ Վարդավառի» 2. «Մեղեդի ծննդյան» 3. «Մատյան ողբերգության», բան Գ, հատված Բ («Նորակերտ մատյանն այս ողբերգության…» տողից մինչև «Համապազ մեծիդ բարեգթության դիմելու համար» տողը), բան ԺԵ, հատված Ա («Աղաչում եմ քեզ՝ բոլոր չարաչար ու տաժանելի…» տողից մինչև «Մեծ փորձիս հետ, լույս՝ խավարիս…»)	1. «Տաղ Վարդավառի» 2. «Մեղեդի ծննդյան» (հումանիտար հոսքի դասագրքում ընդգրկված գրաբար հատվածները)	
Մխիթար Գոշ	1. «Արջ և մրջյուն» 2. «Բամբակենին և Սոսին» 3. «Աստղերը և Լուսինը» 4. «Ոսկին և Ցորենը»		«Դատաստանագիրք»
Վարդան Այգեկցի	1. «Իմաստուն գինվոր» 2. «Իշխան և այրի կին» 3. «Եզը և ձին»		
Ֆրիկ	1. «Գանգատ» 2. «Բան պիտանի»	Հատված «Գանգատ»-ից («Մէկն ի պապանց պարոնորդի» տողից մինչև «Մէկին հալալն կորուսի» տողը)	
Նահապետ Քուչակ	1. «Եկին ու խապար բերին» 2. «Փողոցովդ ի վար կուգի» 3. «Երեկ ցորեկով բարով» 4. «Աղուո՛ր, քեզ բան մի կասեմ» 5. «Ժամ-ժամ զիմ դարիպութիւնս» 6. «Կելնեմ, կուգամ, մանկտի՛ք» 7. «Ես չեֆթալուի մորճ մ'էի»	1. «Ես աչք ու դու լոյս, հոգի՛» 2. «Քանի՞ ու քանի՞ ասեմ, զիմ եարին…» 3. «Երբ սէրն ի յաշխարհ եկաւ»	

Սայաթ-Նովա	1. «Դուն էն գլխեն իմաստուն իս» 2. «Աշխարումս ախ չիմ քաշի» 3. «Թամամ աշխար պտուտ էկա» 4. «Աշխարս մե փանջարա է»		
Խ. Աբովյան	«Վերք Հայաստանի», «Հառաջաբանը», առաջին և երրորդ գլուխները		1. «Պարապ վախտի խաղալիք» 2. «Առաջին սերը» 3. «Թուրքի աղջիկը» 4. «Նախաշավիղ կրթության»
Մ. Նալբանդյան	1. «Իտալացի աղջկա երգը» 2. «Մանկության օրեր»	1. «Ազատություն» 2. «Իտալացի աղջկա երգը» (առաջին 8 քառատողը)	1. «Ապրողներին» 2. «Վազող ջրին» 3. «Երկու տող» 4. «Երկրագործությունը որպես ուղիղ ճանապարհ» 5. «Կրիտիկա»
Պ. Դուրյան	1. «Սիրել» 2. «Տրտունջք»	1. «Լճակ» 2. «Իմ ցավը»	
Րաֆֆի	«Սամվել»		1. «Խենթը» 2. «Կայծեր» 3. «Ջալալեդդին» 4. «Դավիթ-Բեկ» 5. «Ոսկի աքաղաղ»
Հ. Պարոնյան	«Մեծապատիվ մուրացկանները»		1. «Քաղաքավարության վնասները» 2. «Պտույտ մը Պոլսո թաղերուն մեջ» 3. «Ազգային ջոջեր» 4. «Հոսհոսի ձեռատետրը» («Իմ ձեռատետրը») 5. «Ծիծաղ» 6. «Պաղտասար աղբար»

Մուրացան	«Գևորգ Մարզպետունի»		1. «Խորհրդավոր միանձնուհի» 2. «Նոյի ագռավը» 3. «Առաքյալը» 4. «Ռուզան»
Շիրվանզադե	1. «Քաոս» 2. «Պատվի համար» 3. «Արտիստը»		1. «Նամուս» 2. «Չար ոգի» («Ցավագարը»)
Նար-Դոս	1. «Ես և նա» 2. «Նեղ օրերից մեկը»		1. «Մեր թաղը» պատմվածաշարը*[5] 2. «Սպանված աղավնին»
Գ. Զոհրապ	1. «Այինկա» 2. «Զարտոնք» 3. «Փոստալ» 4. «Այրին» 5. «Ճիտին պարտքը»		«Երջանիկ մահը»*
Հ. Թումանյան	1. «Հայրենիքիս հետ» 2. «Անուշ» 3. «Թմկաբերդի առումը» 4. «Փարվանա» 5. «Գելը» 6. «Գիքորը» 7. «Քաջ Նազար»	1. «Անուշ» (նախերգանք) 2. «Թմկաբերդի առումը» (նախերգանք) 3. «Փարվանա» («Էսպես անցան շատ տարիներ….» տողից մինչև վերջ) 4. «Հայոց լեռներում» 5. քառյակներից	1. «Հառաչանք» 2. «Հոգեհանգիստ»* 3. «Հայոց վիշտը»*

[5] Այս բաժնում աստղանիշով տրված երկերը բանավոր քննության հանձնողների համար հանձնարարվում են որպես ընթերցանության նյութեր:

		«Տիեզերքում սառնվածային…» «Կյանքս արի հրապարակ», «Իմ կնունքին…» «Բերանն արնոտ մարդակերը էն անբան…» «Աշնան անպին ու զամպին» «Ամեն մի սիրտ…» «Հե՜յ ագահ մարդ» «Հին աշխարհը ամեն օր» «Հիմի բացել են հանդես» «Լինեի հեռու մի անկյուն» «Ինչքան ցավ եմ տեսել ես» «Երկու շիրիմ իրար կից»	
Ավ. Իսահակյան	1. «Ան-մոր ամպեր» 2. «Է՜յ, ջան-հայրենիք» 3. «Օտար, ամայի ճամփեքի վրա» 4. «Մեր պատմիչները և մեր գուսանները» 5. «Հայրենիքիս» («Ցորենի ծփուն արտերի միջին») 6. «Հավերժական սերը» 7. «Հայրենի հողը» 8. «Աբու-Լալա Մահարի» 9. «Լիլիթ» 10. «Համբերանքի չիբուխը» 11. «Սաադիի վերջին գարունը»	1. «Ռավեննայում» 2. «Արազածին» 3. «Մի մրահոն աղջիկ տեսա» 4. «Աբու-Լալա Մահարի»՝ «Երրորդ սուրահ»-ի սկզբից 22 տող (մինչև «…և դարձնում աշխարհն ահավոր ջեհենմ» տողը)	1. «Դա՛րդս լացեք» 2. «Ասպետի սերը»

Դ.Վարուժան	1. «Հարճը» 2. «Արտերում հրավերը»	1. «Ձոն» 2. «Հունձք կը ժողվեմ» 3. «Ցորյանի ծովեր»	1. «Հիվանդ Ե» 2. «Նեմեսիս» 3. «Անիի ավերակներում մեջ» 4. «Կիլիկյան մոխիրներուն» 5. «Ջարդը»* 6. «Նավաստրդյան» 7. «Առաջին ծիլեր»
Լ. Շանթ	«Հին աստվածներ»	«Հին աստվածներ»-ից «Իջե՛ք, իջե՛ք, երազնե՛ր» հատվածը	
Սիամանթո			1. «Դյուցազնորեն» 2. «Հայորդիներ» 3. «Հոգեվարքի և հույսի ջահեր»
Մ. Մեծարենց	1. «Արևին» 2. «Նավակներ» 3. «Հյուղը»	1. «Վայրկյան» 2. «Սիրերգ» («Գիշերն անույշ է…») 3. «Աքասիաներու շուքին տակ» 4. «Երազ օրեր»	1. «Ձմրան պարզ գիշեր»* 2. «Մեղուները»* 3. «Իրիկունը»* 4. «Տո՞ւր ինձի, Տեր…»* 5. «Հովը»*
Վ. Տերյան	1. «Աշնան մեղեդի» 2. «Ոսկեհանդերձ եկար» 3. «Իմ խաղաղ երեկոն է հիմա» 4. «Կարուսել» 5. «Հրաժեշտի գազել» 6. «Որպես Լաերտի որդին» 7. «Իջնում է գիշերն անզուսպ ու մթին» 8. «Մի՛ խառնեք մեզ ձեր վայրի արջի ցեղերին»	1. «Տխրություն» 2. «Fatum» 3. «Գարուն» 4. «Մի՞թե վերջին պոետն եմ ես» 5. «Կարծես թե դարձել եմ ես տուն»	1. «Աշնան երգ»* 2. «Գարնանամուտ»* 3. «Հայ գրականության գալիք օրը»

Ե. Չարենց	1. «Տաղարան» շարքը 2. «Անվերնագիր» («Իմ մահվան օրը...») 3. «Մահվան տեսիլ» («Որպես լքված թավշուքակի...») 4. «Դանթեական առասպել» 5. «Ամբոխները խելագարված» 6. «Գանգրահեր տղան» 7. «Անակնկալ հանդիպում Պետրոպավլովյան ամրոցում» 8. «Դեպի լյառը Մասիս» 9. «Հարդագողի ճամփորդները»	1. «Վահագն» 2. «Ես իմ անուշ Հայաստանի...» 3. «Տաղ անձնական» 4. «Հեռացման խոսքեր» 5. «Մորս համար գազել»	«Սոմա»
Դ. Դեմիրճյան	1. «Վարդանանք» 2. «Ավելորդը»		
Ա. Բակունց	1. «Մթնաձոր» 2. «Խոնարհ աղջիկը» 3. «Միրհավ» 4. «Ալպիական մանուշակ» 5. «Սպիտակ ձին» 6. «Մթնաձորի չարքը»*		1. «Կյորես» 2. «Ծիրանի փողը»*
Ստ. Զորյան*	1. «Խնձորի այգին»* 2. «Պատերազմը»*		

Կ. Զարյան			«Նավը լեռան վրա»
Շ. Շահնուր	«Նահանջը առանց երգի»		
Գ. Մահարի	«Ծաղկած փշալարեր»		«Այրվող այգեստաններ»
Ն. Զարյան			«Արա Գեղեցիկ»
Հ. Շիրազ	1. «Մայրս» 2. «Մայրս փոքրիկ…» 3. «Բիբլիական»	1. «Թագադրում» 2. «Գարնանամուտ» 3. «Հայ ժողովրդի երգը» 4. «Կուզեի նստել մի քարի վրա» 5. «Էքսպրոմտ»	
Հ. Սահյան	1. «Իջավ սարյակը դաշտում» 2. «Քարափը» 3. «Մասրենին» 4. «Անձրև» 5. «Պապը» 6. «Չես ասի ոչ մի բառով» 7. «Անունդ տալիս» 8. «Ախր ես ինչպես…»	1. «Անտառում» 2. «Օրը մթնեց…»	
Պ. Սևակ	1. «Անլռելի զանգակատուն» 2. «Վարք մեծաց» 3. «Առաջարանք համայն աշխարհի…» 4. «Մարդ էլ կա, մարդ էլ» 5. «Եվ այր մի՝ Մաշտոց անուն»	«Անլռելի զանգակատուն» պոեմից երկու հատված («Ողբանք եղեռնական». սկսած «Գարուն էր: Չեկած ամառ…»տողից մինչև 26-րդ տողը, «Ողբանք հրաշագործման». սկիզբը՝ 13 տող)	

Հ. Մաթևոսյան	1. «Նարինջ զամբիկը» 2. «Աշնան արև» 3. «Կանաչ դաշտը» 4. «Թեռնածիեր» շարքը*		
Վ. Սարոյան[6]	«Իմ սիրտը լեռներում է» (7-րդ դասարանի գրականության դասագրքում տրված հատվածները)		

Անգիր հանձնարարվող ստեղծագործություններ հիմնական դպրոցի գրականության դասագրքերից

Ռ. Պատկանյան	«Օրորոցի երգ»
Գ. Դոդոխյան	«Ծիծեռնակ»
Ս. Շահազիզ	«Երազ»
Ս. Կապուտիկյան	«Խոսք իմ որդուն»

[6] Նկատի ունենալով Վ. Սարոյանի նշանակալից տեղը համաշխարհային գրականության ասպարեզում, ինչպես նաև հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ նրա « Իմ սիրտը լեռներում է» պիեսը կրճատումներով ուսումնասիրվում է հիմնական դպրոցում՝ այդ ստեղծագործությունը ներառված է ընթերցանության ցանկում:

Հեղինակներ ընդհանուր իմացության համար

Նորագույն շրջանի գրողներ	Սփյուռքահայ գրողներ	Օտարագիր հայ գրողներ
1. Մ. Մարգարյան	1. Հ. Օշական	1. Վ. Սարոյան
2. Ս. Կապուտիկյան	2. Վ. Թեքեյան	2. Լ. Զ. Սյուրմելյան
3. Գ. Էմին	3. Հ. Մնձուրի	
4. Հ. Հովհաննիսյան	4. Համաստեղ	
5. Վ. Դավթյան	5. Վ. Շուշանյան	
6. Ռ. Դավոյան	6. Մ. Իշխան	
7. Լ. Կամսար	7. Ա. Ծառուկյան	
8. Մ. Արմեն	8. Հ. Կարապենց	
9. Վ. Անանյան		
10. Խ. Դաշտենց		
11. Ս. Խանզադյան		

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԻ ՁԵՎԱԹՈՒՂԹԸ

2021թ. միասնական քննություն

Պատասխանների ձևաթուղթ

Հայոց լեզու և Հայ գրականություն

ազգանուն

անուն հայրանուն

անձնական համար

0 1

Թեստ № 1 2 3 4

Ա մակարդակ

Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ

Պատասխանի համարը

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
1																					1
2																					2
3																					3
4																					4

Պատասխանի համարը

	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	
1																			1
2																			2
3																			3
4																			4

Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ

39 40 41 42 43 44

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
45									
46									
47									
48									
49									
50									

Բ մակարդակ

Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ

Պատասխանի համարը

	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62
1												
2												
3												
4												

Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ

63 64 65

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
66									
67									
68									

Պնդումների փունջ

69	1	2	3	4	5	6
Ճիշտ է						
Սխալ է						
Չգիտեմ						

70	1	2	3	4	5	6
Ճիշտ է						
Սխալ է						
Չգիտեմ						

Ամբողջ ձևաթղթում սխալ նշված պատասխանները փոխելու տեղը

Ընտրովի

1 2 3 4

1 2 3 4

Պնդ. փունջ

Ճիշտ է
Սխալ է
Չգիտեմ

Կարճ

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Արտագրեք այս նախադասությունը

Ծանոթ եմ քննության կարգին:

ԿԵՆՏՐՈՆԱՑՎԱԾ (ԲԱՆԱՎՈՐ) ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՐՑԱԹԵՐԹԻ ՆՄՈՒՇ

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԵՎ ԹԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ 2021 Թ. ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՎԻ ԵՎ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԲԱՆԱՎՈՐ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՔՆՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱԹԵՐԹ N …

1. Խ. Աբովյանի «Վերք Հայաստանի» վեպի «Հառաչաբանում» արծարծված հիմնախնդիրները
2. Հ. Սահյանի քնարերգության ընդհանուր բնութագիրը. «Օրը մթնեց» «Պապը» բանաստեղծությունները
3. Անորոշ և համակատար դերբայները. դրանց կազմությունը, ձևաբանական և շարահյուսական առանձնահատկությունները
4. Նախադասության վերլուծություն

ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀ՝ ....

4-ՐԴ ՀԱՐՑԻ ՀԱՄԱՐ ՏՐԱՄԱԴՐՎՈՂ ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹՅԱՆ ՆՄՈՒՇ

N …

Արտագրել նախադասությունը, կազմել գծապատկերը, վերլուծել ձևաբանորեն և շարահյուսորեն:

Երեկոյան, երբ անակնկալ պատահած ինչ-որ հորդաբուխ աղբյուրի մոտ բանակը կանգ առավ գիշերելու, Զաքարիան մի փոքրիկ ջոկատ ուղարկեց, որ մոտակա որևէ գյուղից սննդամթերք և ուղեցույց ճարի, որովհետև կարծում էր, թե շեղվել են ճանապարհից:

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ ԵՎ ԲՈՂՈՔԱՐԿՄԱՆ ԿԱՐԳԸ

Պատասխանը գնահատվում է 20 միավորանոց համակարգով: Յուրաքանչյուր հարցի համար տրվում է առավելագույնը 5 միավոր:

Գնահատականի հետ անհամաձայնության դեպքում նախագահի կողմից դիմորդին տրվում են հարցեր ուղեցույցով նախատեսված ծրագրի շրջանակներում:

Դիմորդը կարող է բողոքարկել գնահատականը մինչև քննասենյակից դուրս գալը:

Հանձնարարվող գրականություն

1. Հանրակրթական դպրոցի 5-12-րդ դասարանների՝ ՀՀ ԿԳՆ կողմից հաստատված հայոց լեզվի և հայ գրականության դասագրքեր[4]:
2. Էդ. Աղայան, Արդի հայերենի բացատրական բառարան, Եր., 1976:
3. Փ. Մեյթլիխանյան, Հայերենի ուղղագրական նոր բառարան, Եր., 2013:
4. Ք. Սուքիասյան, Հայոց լեզվի դպրոցական դարձվածաբանական բառարան, Եր., 2013:
5. Ա. Սուքիասյան, Ս. Գալստյան, Հայոց լեզվի դարձվածաբանական բառարան, Եր., 1975:
6. Ա. Սուքիասյան, Հայոց լեզվի հոմանիշների դպրոցական-ուսումնական բառարան, Եր., 2005:
7. Ք. Սուքիասյան, Հայոց լեզվի հոմանիշների բացատրական ուսումնական բառարան, Եր., 2014:
8. Ռ. Շալունց, Համանունների դպրոցական բառարան, Եր., 1976:

[4] Յուրաքանչյուր ուստարվա համար քննական թեստ կազմելիս պետք է նկատի ունենալ այն դասագրքերը, որոնցով ուսումնառություն են անցել տվյալ ուստարվա շրջանավարտները: